

**Олий таълим ташкилотларида тьюторлик фаолиятини
ташkil этиш тартиби тўғрисида
НИЗОМ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом олий таълим ташкилотларида тьюторлик фаолиятини ташkil этиш тартибини белгилайди.
2. Ушбу Низом талаблари нодавлат олий таълим ташкилотлари учун тавсиявий хусусиятга эга.
3. Тьюторлар олий таълим ташкилотларида талаба-ёшларни ҳар томонлама камол топтиришга, уларда маънавий-ахлоқий қадриятлар ва кенг дунёқарашни шакллантиришга қаратилган тизимли фаолият олиб боради.
4. Тьюторлар ўз фаолиятини қонунчилик ҳужжатлари, олий таълим ташкилотининг ички тартиб-қоидалари ва одоб-ахлоқ кодекси ҳамда ушбу Низом асосида ташkil этади.
5. Тьюторлар фаолиятига олий таълим ташкилотининг ёшлар масалалари ва маънавий-маърифий ишлар бўйича проректори (директор ўринбосари) умумий раҳбарлик қилади.

2-боб. Тьюторлик фаолиятининг мақсади ва асосий вазифалари

6. Тьюторлик фаолиятининг мақсади – талаба-ёшларни ватанпарварлик ва миллий қадриятларга садоқат руҳида тарбиялаш, шахсий-касбий ривожланишига яқиндан ёрдам бериш, талабаларнинг таълим-тарбия жараёнларига мослашувини таъминлаш, бўш вақтларини мазмунли ташkil қилишдан иборат.
7. Тьюторлик фаолиятининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:
 - талабаларнинг олий таълим ташкилоти ва таълим-тарбия жараёнларига мослашувига, ахборот-ресурслари ва бошқа манбалардан самарали фойдаланишига кўмаклашиш ҳамда шахсий-касбий қизиқишларини ривожлантиришга қаратилган яқка ва жамоавий маслаҳатлар бериб бориш, ички тартиб-қоидалар, одоб-ахлоқ кодекси ҳамда бошқа локал ҳужжатлар билан талабаларни таништириш;
 - талабаларни ватанпарварлик, бағрикенглик, қонунлар, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида, зарарли таъсирларга қарши тура оладиган, ҳаётга бўлган қатъий ишонч ва қарашларга эга қилиб тарбиялаш;

талабаларда соғлом турмуш тарзига интилишни шакллантириш, шунингдек, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш ва жисмоний тарбия билан мунтазам шуғулланишини таъминлаш;

ногиронлиги бўлган, етим, ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган ва ижтимоий ҳимояга муҳтож талабаларни ҳамда ижтимоий-маданий, маънавий-маърифий ҳаётида фаол иштирок этаётган талабаларни рағбатлантириш бўйича таклифлар киритиш;

талабаларнинг яшаш манзиллари (талабалар турар жойи, ижара, яқин қариндоши ва хусусий хонадонлар) бўйича мунтазам мониторинг юритиш ҳамда у ердаги шароит ва талабаларнинг ижтимоий (оилавий) ҳолатидан хабардор бўлиш, уларнинг бу борадаги муаммоларини ўрганиб, уни бартараф этиш бўйича раҳбариятга тегишли таклифлар киритиш;

талабаларнинг ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар билан доимий ҳамкорликни йўлга қўйиш ҳамда уларни фарзандининг ўқув-тарбиявий ва ижтимоий-маиший соҳалардаги фаолияти тўғрисидаги маълумотлардан хабардор қилиб бориш.

3-боб. Тьюторларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

8. Тьюторлар қуйидаги ҳуқуқларга эга:

даволат ва ўзлаштиришни мониторинг қилиб бориш мақсадида ўзига бириктирилган талабаларнинг дарсларини кузатиш;

талабаларнинг талабалар турар жойига жойлашиши ва ундан чиқарилиши ҳамда яшаш шароитларини яхшилаш бўйича таклифлар киритиш;

талабаларга тавсифнома ва академик таътил бериш масаласини ҳал этишда иштирок этиш, факультетда (олий мактабда) талабалар ҳақидаги мавжуд маълумотлардан хизмат фаолияти доирасида фойдаланиш;

талабалар билимининг баҳоланишини кузатиш.

Тьюторлар қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

9. Тьюторлар меҳнат шартномасида кўрсатилган ишлар билан бир қаторда, асосий ишидан бўш вақтида қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўриндошлик асосида педагогик фаолият билан шуғулланиши мумкин.

10. Қуйидагилар тьюторларнинг мажбуриятлари ҳисобланади:

талабаларнинг одоб-ахлоқ кодекси ва ички тартиб-қоидаларга риоя этилишини кундалик назорат қилиш;

талабаларнинг шаъни, кадр-қиммати ва обрўсини ҳурмат қилиш, улар ҳақидаги шахсий маълумотларни уларнинг розилигисиз ошкор қилмаслик;

талабалар ва уларнинг ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчи шахсларни олий таълим ташкилоти низоми, ички тартиб-қоидалари, одоб-ахлоқ кодекси, талабалар турар жойидан фойдаланиш қоидалари ва таълим фаолиятини тартибга солувчи бошқа ҳужжатлар билан таништириш;

талабалар билан боғлиқ фавқулудда муаммоли вазиятлар юзасидан зудлик билан факультет (олий мактаб) декани ва бошқа масъулларга ахборот бериш.

Тьюторлар зиммасига қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам юклатилиши мумкин.

4-боб. Тьюторлик фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш

11. Тьюторлик асосий меҳнат фаолияти бўлиб, бунда тьюторлик учун бакалавр даражаси тўғрисидаги ҳужжат (ёки унга тенглаштирилган бошқа ҳужжатлар) талаб этилади.

12. Тьюторларга бакалаврият босқичининг кундузги таълим шаклида таҳсил олаётган 1–3-курс талабалари бириктирилади ва уларнинг сони, қоида тариқасида, 120–150 нафардан иборат бўлади.

13. Тьюторлар таълим ташкилотида тегишли бўлим ва тузилмалар билан ҳамкорликда ўқув йили учун тасдиқланган иш режаси асосида фаолиятини ташкил этади.

14. Тьюторлар фаолиятига оид чораклик ҳисоботлар тегишли бўлинма томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Талаба ва ўқувчиларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш марказининг электрон тизимида киритиб борилади.

15. Талабаларнинг бўш вақтини самарали ташкил этиш учун тьюторларнинг иш куни давомийлигини олий таълим ташкилотидаги ўқув жараёни графигидан келиб чиққан ҳолда, мослашувчан иш графиги асосида белгилаш мумкин.

5-боб. Тьюторларга қўйиладиган малака талаблари

16. Тьюторлар:

таълим фаолиятига оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни, таълим стандартлари талаблари ва мазмунини билиши;

талабалар билан ишлаш, маънавий-маърифий соҳага оид билимлар, маънавий-маърифий тадбирларни ташкил этиш ва мувофиқлаштириш малакасига эга бўлиши, соҳага оид янгиликлардан хабардор бўлиши;

ахборотни таҳлил қила олиш ва умумлаштириш, ахборот-таҳлилий материалларни тайёрлаш, қарорлар қабул қилиш ва ўз фикрларини ёзма ҳамда оғзаки баён этиш, топшириқларни қисқа ва лўнда ифода этиш қобилиятига эга бўлиши;

талабаларнинг олий таълим ташкилотига фаолиятини таҳлил қила олиши, муаммоларини аниқлаши ва уларни ҳал қилишнинг самарали йўллари топиш ва амалда қўллашни билиши лозим.

17. Тьюторларга нисбатан қуйидаги малака талаблари қўйилади:

олий маълумотга (бакалавр) эга бўлиш (илмий даража ва илмий унвонга эга шахсларга афзалликлар берилади);

қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ таълим бериш ҳуқуқидан маҳрум этилмаган бўлиши;

маънавий-маърифий ва тарбиявий ишлар услубиёти ва амалиётини чуқур англаб етган, педагогик-психологик билим ва тажрибага эга бўлиш;

намунавий шахсий фазилатларга, шу жумладан, маданиятли, масъулиятли, киришувчан, ватанпарвар ва ташаббускор бўлиш;

мустақил қарор қабул қилиш кўникмаларига эга бўлиш.

18. Ушбу Низомнинг 17-бандида белгиланган талабларга жавоб бермайдиган мутахассислар тьюторлик лавозимига тайинланмайди.

6-боб. Тьюторлар фаолиятини мувофиқлаштириш

19. Тьюторлар фаолиятини ташкил этиш, мувофиқлаштириш, ташкилий-методик жиҳатдан қўллаб-қувватлаш бўйича масъулият олий таълим ташкилотининг Ёшлар билан ишлаш, маънавият ва маърифат бўлимига юклатилади.

20. Олий таълим ташкилотининг Ёшлар билан ишлаш, маънавият ва маърифат бўлими:

тьюторларнинг ишини ташкил қилади ва мувофиқлаштиради;

тьюторларнинг иш тажрибасини ўрганади, умумлаштиради, илғор иш тажрибаларини оммалаштиради;

тьюторлар учун талабалар билан маънавий-маърифий, касбий-ижодий фаолиятни ташкил этишнинг инновацион технологиялари, самарали шакл ва методлари бўйича семинарлар, ўқувлар ташкил этади;

хар чоракда тьюторлар фаолиятининг самарадорлиги юзасидан таҳлилий ҳисоботларини тайёрлайди, таклифларни умумлаштиради, раҳбариятга тақдим этади;

факультет (олий мактаб) декани билан ҳамкорликда юқори самарадорлик (KPI) кўрсатган тьюторларни рағбатлантириш ва малака ошириш, стажировкаларини ташкил этиш бўйича раҳбариятга таклифларни киритади.

7-боб. Яқунловчи қоидалар

21. Тьюторлар ўзига юклатилган вазифаларни бажариш учун шахсан жавобгардир.

22. Ушбу Низом талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ жавоб берадилар.